BOSHLANG'ICH TA’LIMDA STEAM TA'LIMINI QO'LLASHNING PEDAGOGIK AFZALLIKLARI

Safarova Feruza Farrux qizi

Guliston davlat pedagogika instituti

Boshlang’ich ta’lim yo‘nalishi 4-kurs bakalavri

Ilmiy raxbar: p.f.n. dotsent Utanbayeva D.

Elektron manzil feruzashavkatova369@gmail.com

Annotasiya.STEAM ta'lim texnologiyasi maktabgacha ta'lim-tarbiya sohasiga olib kirish nafaqat maktabgacha ta'lim tizimida faoliyat yuritayotgan mutaxassislar va shu sohada tahsil olayotgan olib o‘quv yurti talabalariga tanlov fan sifatida o‘qitish ishlari yo‘lga qo‘yilgan .Oliy ta'lim muassasalarida ta'lim olayotgan talabalarning STEAM ta'lim texnologiyasidan foydalanishlari ta'limga bo‘lgan qarashlarini o‘gartirmoqda.

Abstract. The introduction of STEAM educational technology into the field of preschool education is aimed not only at specialists working in the preschool education system and at students of educational institutions studying in this field, but also at teaching it as an elective subject. The use of STEAM educational technology by

students studying in higher education institutions is changing their views on education.

Аннотация. Внедрение STEAM-образования в сферу дошкольного образования ориентировано не только на специалистов, работающих в системе дошкольного образования, и на студентов образовательных учреждений, обучающихся по этой специальности, но и на преподавание его в качестве факультативного предмета. Использование STEAM-образования студентами высших учебных заведений меняет их взгляды на образование.

Kalit so‘zlar: STEAM ta’limi, xorijiy tajriba, axborot kommunikatsiya texnologiyalari, metod, zamonaviy, usul.

Keywords: STEAM education, foreign experience, information and communication technologies, method, modern, method.

Ключевые слова: STEAM-образование, зарубежный опыт, информационно-коммуникационные технологии, метод, современный, метод.

Kirish. . Zamonaviy ta’lim tizimi axborot-kommunikatsiya texnologiyalari rivojlanishi, global raqobat va innovatsion iqtisodiy sharoitlar bilan bog‘liq holda tubdan o‘zgarib bormoqda. Shu munosabat bilan boshlang‘ich sinflarda o‘quvchilarning fanlararo integratsiyasi, ijodiy va amaliy kompetensiyalarini rivojlantirish masalasi dolzarb bo‘lmoqda. STEAM ta’limi (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) aynan shunday kompetensiyalarni shakllantirishga yo‘naltirilgan zamonaviy pedagogik yondashuv sifatida keng qo‘llanilmoqda.Prezident Shavkat Mirziyoyev «Yangi O‘zbekiston» bog‘ida davlat mustaqilligining 34 yilligiga bag‘ishlangan bayram tadbirida nutq qildi. Ushbu nutqda sifatli ta’lim-tarbiya, aholi salomatligi kelgusi taraqqiyotimizni hal qiladigan eng muhim masala ekani ta’kidlandi.«Biz ta’lim-tarbiya uchun, aholi salomatligi uchun, muallim va shifokorlarni qo‘llab-quvvatlash uchun qancha kuch va mablag‘ kerak bo‘lsa, barchasini safarbar etamiz!» dedi prezident.[1]

Tadqiqot metodologiyasi va natijalar. STEAM – ilm – fan, texnologiya, muhandislik va matematikani bir biriga bog’liq holda yaxshi o’zlashtirgan o’rganganlarini amaliyotda qo’llay oladigan, kompyuterda ishlash ko’nikmalariga ega bo’lgan, ham jamoaviy yaxshi ishlashni, ham mustaqil tashabbuslarni qoyillata oladigan kadrlarni tayyorlaydi. STEAM fanlarining ahamiyati shundaki, hozir bizga tegishli kasblarning ko’pi yaqin kelajakda avtomatik tarzda ishlaydigan robotlar tomonidan bajarilishi yoki butunlay keraksiz bo’lib qolishi mumkin. STEAM esa mana shu kelajakka mos kadrlar tayyorlab beradi. STEAM yo’nalishidagi kasblarda har bir fanni o’zlashtirish ahamiyatli. STEAMning negizida turli fanlarni bir butunlikda o‘qitish yotadi. Bu prinsip shunchaki har xil fanlardan ma'lumotlarni yig'ish emas, balki ularni mantiqiy bog'liqlikda hayotiy muammolarni hal qilishga yo'naltirishdir. Texnologiya darslarida bu prinsip o‘quvchining bir vazifani bajarishda bir nechta sohadan bilim olishini va ularni bir vaqtda qo'llashini anglatadi. Masalan, oddiy qog‘ozdan ko‘prik

yasashda o‘quvchi qog‘ozning elastikligini (fizika/tabiiy fan), uning o‘lchamlarini va burchaklarini (matematika), yuk ko‘tarish qobiliyati uchun kerakli geometrik shaklini (muhandislik) va tashqi ko‘rinishining estetikligini (san’at) hisobga oladi. Bunday yondashuv bolalarda dunyoni bo'laklarga ajratilgan fanlar sifatida emas, balki yaxlit tizim sifatida ko'rishga yordam beradi.

Xorijiy tajriba. STEAM ta’limi dunyo pedagogikasi va ta’lim nazariyasi doirasida keng o‘rganilgan G.Yakman (2008)[2]. John Dewey (1938)[3],Sanders (2009)[4] kabi olimlar loyihaviy va muammoli yondashuv, fanlararo integratsiya va ijodiy tafakkur metodikasi asoslarini ishlab chiqqan. Shu bilan birga, O‘zbekiston maktablarida boshlang‘ich sinflarda STEAM kontseptsiyasini joriy etish bo‘yicha so‘nggi yillarda metodik qo‘llanmalar ishlab chiqilgan. Olib borilgan tadqiqotda, bu yondashuv o‘quvchilarning darsga bo‘lgan motivatsiyasini oshirishi va o‘rganilayotgan bilimlarning hayotiyligini kuchaytirishi aytilgan. Umuman olganda, tahlil qilingan adabiyotlar STEAM ta’limining boshlang‘ich bosqichda joriy qilinishi nafaqat o‘quvchilar salohiyatini rivojlantirishi, balki ta’lim sifatini oshirishga ham xizmat qilishini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, mahalliy ta’lim muhitiga moslashtirilgan metodik qo‘llanmalar va dars ishlanmalarga ehtiyoj mavjudligi ham ta'kidlanmoqda.[5]

Muhokama.Bugungi kunda an’anaviy o‘qituvchining dars beruvchi rolidan fasilitatorlik (yo'naltiruvchi) roliga o‘tishi juda muhim. Chunki an’anaviy ta’limda bilim va ko‘nikmalarni shakllantirish bir yo‘nalishda qo‘yilgan bo‘lsa, STEAM darslarida bolalar o‘z fikrini erkin bayon etish va muammoli vaziyatlarni bartaraf etishda kreativ fikrlash imkoniyatiga ega bo‘ladilar.STEAM darslarida darsning qahramoni o‘quvchi bo'lishi kerak. O'qituvchi materiallar bilan ta'minlaydi, xavfsizlikni kuzatadi va savollarga javob topishga yordam beradi, lekin loyihaning muallifi o'quvchidir.

Xulosa. Boshlang‘ich sinflarda STEAM ta’limini tizimli ravishda joriy etish ilmiy jihatdan asoslangan va amaliy natijalar bilan tasdiqlangan samarali pedagogik yo‘nalish hisoblanadi. Mazkur tadqiqot natijalari kelgusida metodik tavsiyalar ishlab chiqish va o‘qituvchilar malakasini oshirish jarayonida muhim ilmiy manba bo‘lib xizmat qilishi mumkin.

Foydalangan adabiyotlar.

1.Mirziyoyev Sh. Mustaqillikning 34 Yilligiga bağishlangan nutqidan.29.08.2025 yil.

2.G.Yakman "STEAM ta’limi: integrative model yaratishga umumiy nuqtai nazar" 2008 New York

3. John Dewey "Tajriba va ta’lim" 1938 New York

4. Sanders "STEAM, STEAM ta’limi, STEAMmania" 2009

5.Umbarova N."Boshlanğich sinf texnologiya darslarida texnologik atamalardan foydalanish" maqola.